

НАРЕДБА № 3 от 17.05.2004 г. за организацията и провеждането на държавните зрелостни изпити

Издадена от министъра на образованието и науката, обн., ДВ, бр. 46 от 28.05.2004 г., в сила от 28.05.2004 г., изм. и доп., бр. 74 от 14.09.2007 г., в сила от 14.09.2007 г., бр. 79 от 9.09.2008 г., в сила от 9.09.2008 г., бр. 58 от 29.07.2011 г., в сила от 29.07.2011 г., бр. 62 от 29.07.2014 г., в сила от учебната 2014/2015 г.

Сборник закони - АПИС, кн. 6/2004 г., стр. 443

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С тази наредба се определят условията и редът за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити.

Чл. 2. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) Държавните зрелостни изпити по чл. 24, ал. 3 и 4 от Закона за народната просвета за придобиване на средно образование се полагат от учениците, успешно завършили XII клас.

Чл. 3. (1) Държавните зрелостни изпити се организират и провеждат на национално, регионално и училищно равнище от органите, комисиите и лицата, посочени в чл. 11, 12 и 13.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) Държавните зрелостни изпити се провеждат в две сесии:

1. през май - юни;
2. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) през август - септември;
3. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.).

Чл. 4. (1) (Изм. - ДВ, бр. 79 от 2008 г., в сила от 9.09.2008 г.) Родители на ученици, които завършват XII клас, както и лица, извършващи образователни услуги на тези ученици, не могат да бъдат квестори и учители-консултанти.

(2) Родители и лица, извършващи образователни услуги на зрелостници, не могат да участват в състава на комисиите по чл. 3, ал. 1.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г., бр. 62 от 2014 г., в сила от учебната 2014/2015 г.) Обстоятелствата по ал. 1 и 2 се удостоверяват с декларация по образец, утвърден със заповед от министъра на образованието и науката.

Чл. 5. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) Документацията, свързана с организирането и провеждането на държавните зрелостни изпити, се съхранява в 5-годишен срок, а окончателните протоколи с изпитните резултати се съхраняват със срок постоянен.

Чл. 6. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) Изпитните работи от държавните зрелостни изпити са анонимни.

Чл. 7. (1) Учениците, завършили успешно XII клас, полагат държавните зрелостни изпити на територията на областта, в която са завършили успешно последния гимназиален клас.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) Учениците със специални образователни потребности от специалните училища полагат държавни зрелостни изпити в училищата, в които са се обучавали.

Чл. 8. Учениците, завършили успешно XII клас в българските училища в чужбина, полагат държавни зрелостни изпити в същото училище.

Чл. 9. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г., бр. 62 от 2014 г., в сила от учебната 2014/2015 г.) Учениците по чл. 7 и 8, които желаят да бъдат допуснати до държавни зрелостни изпити, подават заявление по образец, утвърден със заповед на министъра на образованието и науката, до директора на училището, в което се обучават.

(2) Лица, които са придобили правото да полагат зрелостни изпити през минали учебни години, но не са ги положили успешно, подават заявлението по ал. 1 до директора на училището, в което са се обучавали, а в случаите, когато то е преобразувано или закрито - до регионалния инспекторат по образованието (РИО).

(3) Лицата по чл. 8, които не са положили успешно държавните зрелостни изпити и преди следващата сесия са се завърнали в България, подават заявлението по ал. 1 до регионалния инспекторат по образованието (РИО) по местоживеене и полагат държавни зрелостни изпити в посочено от него училище.

Чл. 9а. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) (1) При условията и по реда на тази наредба се полагат и изпитите по общообразователен предмет, невключен в дипломата за средно образование, за получаване на документ по чл. 4, т. 41 от Наредба № 4 от 2003 г. за документите за системата на народната просвета.

(2) Изпитите по ал. 1 може да се положат най-рано на първата сесия за държавни зрелостни изпити след успешното приключване на последния гимназиален клас.

(3) Заявлението се подава до регионалния инспекторат по образованието (РИО) по местоживеене, а изпитите се полагат в посочено от началника на РИО училище.

(4) Удостоверение за положен изпит по общообразователен учебен предмет, невключен в дипломата за средно образование, се издава след представяне на дипломата за средно образование в училището, което издава удостоверението.

Чл. 9б. (Нов - ДВ, бр. 62 от 2014 г., в сила от учебната 2014/2015 г.) (1) Изпит по общообразователен предмет, невключен в дипломата за средно образование, за получаване на документ по чл. 4, т. 41 от Наредба № 4 от 2003 г. за документите за системата на народната просвета може да се положи при условията и по реда на тази наредба и от лица, които са се обучавали или се обучават във:

1. чуждестранни училища в Република България;
2. училища на чужди държави.

(2) На изпитите по ал. 1 могат да се явят лица след завършено средно образование, след успешно приключване на последния гимназиален клас или по време на обучението в последния гимназиален клас в чуждестранни училища в Република България или в училища на чужди държави.

(3) Изпитите по ал. 1 може да се положат най-рано на първата сесия за държавни зрелостни изпити за съответната учебна година в Република България.

(4) Лицата по ал. 1, които желаят да положат изпит по общообразователен учебен предмет, невключен в дипломата за средно образование, подават заявление за допускане до изпита в срока, определен със заповедта на министъра на образованието и науката по чл. 14, т. 1.

(5) Заявлението по ал. 4 се подава на хартиен носител до регионален инспекторат по образованието по избор на лицето и към него се прилага копие на диплома за средно образование или документ, издаден от съответното училище по ал. 1, удостоверяващ, че лицето е завършило последния гимназиален клас или че лицето се обучава в последния гимназиален клас. Документите, които са на чужд език, се представят в официален превод на български език.

(6) След проверка на документите по ал. 5 в регионалния инспекторат по

образованието допускането до изпит по ал. 1 се извършва в посочено от началника на РИО училище.

(7) Изпитите се полагат в посочено от началника на РИО училище.

(8) Удостоверение за положен изпит по общообразователен учебен предмет, невключен в дипломата за средно образование, се издава от училище по ал. 6.

(9) Удостоверение за положен изпит по общообразователен учебен предмет, невключен в дипломата за средно образование, се издава след представяне на диплома за средно образование или на документ, удостоверяващ, че лицето е завършило средно образование съгласно законодателството на чуждата държава, признати при условията и по реда на Наредба № 2 от 2003 г. за признаване на завършени етапи на училищно обучение или степени на образование и професионална квалификация по документи, издадени от училища на чужди държави (ДВ, бр. 40 от 2003 г.).

Чл. 10. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г., бр. 62 от 2014 г. , в сила от учебната 2014/2015 г.) Контролът по организацията, провеждането и оценяването на държавните зрелостни изпити се осъществява от министъра на образованието и науката и посочени от него длъжностни лица.

Глава втора

ОРГАНИЗАЦИЯ И ПРОВЕЖДАНЕ НА ДЪРЖАВНИТЕ ЗРЕЛОСТНИ ИЗПИТИ

Раздел I

Органи, комисии и лица, които осъществяват дейностите по организирането и провеждането на държавните зрелостни изпити

Чл. 11. (1) Държавните зрелостни изпити на национално равнище се организират и провеждат от:

1. (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г., бр. 62 от 2014 г. , в сила от учебната 2014/2015 г.) Министерството на образованието и науката;

2. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) Центъра за контрол и оценка на качеството на училищното образование (ЦКОКУО);

3. (доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) комисии за подготовката на изпитните материали по съответните учебни предмети или цикъл от учебни предмети;

4. комисии за извършване на експертна оценка на изпитните материали.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) Държавните зрелостни изпити се оценяват от национални комисии за оценяване по всеки учебен предмет или цикъл от учебни предмети.

Чл. 12. Държавните зрелостни изпити на регионално равнище се организират и провеждат от:

1. регионалния инспекторат по образованието;

2. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити;

3. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.).

Чл. 13. Държавните зрелостни изпити на училищно равнище се организират и

провеждат от:

1. училището, в което ученикът завършва XII клас;
2. училището, в което се провежда държавен зрелостен изпит;
3. училищна зрелостна комисия;
4. квестори;
5. учители-консултанти.

Раздел II

Организиране, провеждане и оценяване на държавните зрелостни изпити на национално равнище

Чл. 14. (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г., бр. 62 от 2014 г., в сила от учебната 2014/2015 г.) Министърът на образованието и науката:

1. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) преди началото на всяка учебна година определя датите на държавните зрелостни изпити по чл. 24, ал. 3 от Закона за народната просвета и периода за полагане на държавните зрелостни изпити по чл. 24, ал. 4 от Закона за народната просвета, както и график на дейностите за тяхната организация, провеждане и оценяване в сесиите по чл. 3, ал. 2;

2. (нова - ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) след обобщаване на заявленията на зрелостниците определя датите на държавните зрелостни изпити по чл. 24, ал. 4 от Закона за народната просвета;

3. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., предишна т. 2, доп., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) утвърждава съставите на комисиите за подготовка на изпитните материали и/или задачи за изпитните варианти;

4. (предишна т. 3, доп., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) утвърждава състава на комисия за извършване на експертна оценка на изпитните материали и/или задачи за изпитните варианти;

5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) утвърждава изпитните материали;

6. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) утвърждава конкретни правила за оценяване, съобразени със съответните изпитни материали;

7. (нова - ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) утвърждава състава и задълженията на комисиите по засекретяване и разсекретяване;

8. (изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., предишна т. 6, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) утвърждава състава и задълженията на националните комисии за оценяване по всеки учебен предмет или цикъл от учебни предмети, както и на техническите комисии, които ще ги подпомагат;

9. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., предишна т. 7, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) утвърждава правилата за информационна сигурност;

10. (предишна т. 8 - ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г., изм., бр. 62 от 2014 г., в сила от учебната 2014/2015 г.) определя представител на МОН за всяко българско училище в чужбина за провеждане на държавните зрелостни изпити;

11. (предишна т. 9 - ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) контролира организацията и провеждането на държавните зрелостни изпити;

12. (нова - ДВ, бр. 74 от 2007 г., предишна т. 10, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) утвърждава образците на документи по чл. 4, ал. 3, чл. 9, ал. 1, чл. 20, ал. 2, т. 3, чл. 22, т. 2, 3 и 4, чл. 23, ал. 2, т. 1 и 2 и чл. 27, ал. 5, т. 3;

13. (нова - ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) осигурява адаптирането на

изпитните материали на брайлов шрифт за зрелостниците с нарушено зрение, които са обучавани на брайлов шрифт, съответно на уголемен шрифт за слабовиждащи зрелостници.

Чл. 15. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.)
Центърът за контрол и оценка на качеството на училищното образование:

1. осигурява необходимите програмни продукти за информационното обслужване на дейностите по организацията и провеждането на държавните зрелостни изпити на национално, регионално и училищно ниво;

2. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.);

3. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) организира събирането и обработването на информацията за зрелостниците от цялата страна и от българските училища в чужбина, както и извършването на контролното сверяване;

4. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) изготвя предложения за състава на комисиите за подготовка на изпитните материали;

5. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.);

6. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.);

7. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., отм., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.);

8. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., отм., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.);

9. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., отм., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.);

10. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) организира и контролира работата на комисиите за засекретяване на изпитните работи;

11. (отм. - ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.);

12. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) организира и контролира работата на комисиите за разсекретяване на изпитните работи;

13. (нова - ДВ, бр. 74 от 2007 г., изм., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) предава на регионалните комисии за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити окончателните протоколи с изпитните резултати;

14. (нова - ДВ, бр. 74 от 2007 г., отм., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.);

15. (нова - ДВ, бр. 74 от 2007 г., отм., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.).

Чл. 16. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., отм., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.).

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г., бр. 62 от 2014 г., в сила от учебната 2014/2015 г.) След приключване на изпитния ден представителят на МОН за всяко българско училище в чужбина получава от директора на училището протоколите от проведените държавни зрелостни изпити и пликете с изпитните работи на зрелостниците и ги предава на комисиите по засекретяване и разсекретяване. Протоколите и пликете с изпитните работи се получават и предават с приемно-предавателен протокол.

Чл. 17. (1) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) Комисиите за подготовка на изпитните материали и/или задачи за изпитните варианти се създават по всеки учебен предмет или цикъл от учебни предмети, по който се полагат държавни зрелостни изпити.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., изм., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г., бр. 62 от 2014 г., в сила от учебната 2014/2015 г.) В състава на всяка от комисиите се включват експерти по съответния учебен предмет или цикъл от учебни предмети от МОН и/или ЦКОКУО, учители и представители на висшите училища.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) Комисиите по ал. 1 изработват изпитните материали и/или задачи за изпитните варианти и правилата за оценяването им и ги предлагат на министъра за утвърждаване.

Чл. 18. (1) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) Националните комисии за оценяване се

създават по всеки учебен предмет или цикъл от учебни предмети, по който се полагат държавни зрелостни изпити.

(2) В състава на комисиите се включват учители и представители на висшите училища.

(3) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2007 г., изм., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г., бр. 62 от 2014 г., в сила от учебната 2014/2015 г.) Работата на националната комисия за оценяване по съответния учебен предмет или цикъл от учебни предмети се организира и контролира от председател и един или няколко заместник-председатели - експерти от МОН, ЦКОКУО и/или РИО на МОН, определени със заповед на министъра на образованието и науката.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) За извършване на оценяването членовете на комисията се разпределят на едно или повече места в страната.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) Оценяването се извършва в съответствие с изискванията за оценяване в учебно-изпитните програми и правилата по чл. 14, т. 5.

(6) (Предишна ал. 5, доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) Всяка изпитна работа се проверява и оценява индивидуално от двама оценители - членове на съответната национална комисия за оценяване. Председателите и заместник-председателите на националните комисии за оценяване не могат да бъдат оценители.

(7) (Предишна ал. 6 - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) Оценката от държавния зрелостен изпит за всяка изпитна работа се формира като средноаритметична от индивидуалните оценки на двамата оценители с точност до 0,01.

(8) (Предишна ал. 7 - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) Оценката от държавния зрелостен изпит е окончателна. Когато получената оценка е слаб (2), зрелостникът може да се яви отново на съответния държавен зрелостен изпит.

(9) (Нова - ДВ, бр. 79 от 2008 г., в сила от 9.09.2008 г.) Когато на втория държавен зрелостен изпит получената оценка е слаб (2), зрелостникът може да се яви отново на този изпит, като на следващата изпитна сесия има право да избере същия или друг учебен предмет от посочените в чл. 24, ал. 3 на Закона за народната просвета.

Чл. 18а. (Нов - ДВ, бр. 79 от 2008 г., в сила от 9.09.2008 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) Комисии за засекретяване и разсекретяване на изпитните работи се създават за всеки учебен предмет или цикъл от учебни предмети, по който се полагат държавни зрелостни изпити.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.)

(3) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г., бр. 62 от 2014 г., в сила от учебната 2014/2015 г.) Работата на всяка от комисиите по засекретяване и разсекретяване се организира и контролира от председател и един или няколко заместник-председатели - експерти от ЦКОКУО, МОН, и/или РИО на МОН, определени със заповед на министъра на образованието и науката.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) Дейностите по приемане, засекретяване, разсекретяване и предаването на изпитните работи се извършват в помещения с ограничен достъп и постоянна охрана, където се съхраняват изпитните работи до предаването им с приемателно-предавателен протокол на съответната национална комисия за оценяване или на регионалните комисии за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) Комисиите за засекретяване и разсекретяване на изпитните работи получават за засекретяване изпитните работи от регионалните комисии за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити с приемателно-предавателен протокол в съответствие със справка за явилите се и неявилите се зрелостници в съответния регион.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) Засекретените изпитни работи се предават на националните комисии по оценяване.

(7) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) Комисиите за засекретяване и разсекретяване получават изпитните работи от националните комисии за оценяване.

(8) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) След приключване на разсекретяването по определен учебен предмет съответната комисия за засекретяване и разсекретяване предава изпитните работи на регионалните комисии за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити с приемателно-предавателен протокол.

Раздел III

Организация и провеждане на държавните зрелостни изпити на регионално равнище

Чл. 19. Началникът на регионалния инспекторат по образованието:

1. организира и контролира провеждането на държавните зрелостни изпити на територията на областта;

2. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) определя със заповед състава на регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити;

3. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.);

4. (изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., изм., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) утвърждава списък на разпределените в съответните училища учители консултанти по чужд език и учители консултанти за зрелостниците със специални образователни потребности по предложение на регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити;

5. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) утвърждава списък на квесторите, включително и педагози, владеещи брайл или жестомимика, по предложение на регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити;

6. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) утвърждава със заповед списък на подходящите сгради за провеждане на държавните зрелостни изпити по предложение на регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити;

7. (доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) съхранява в съответствие с чл. 5 в РИО оригиналите на документите от организацията и провеждането на държавните зрелостни изпити и оригиналния протокол за резултатите на всички зрелостници от областта за всеки от проведените изпити.

Чл. 20. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) Регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити ръководи, координира и контролира дейността на училищата и лицата по чл. 13.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) Регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити:

1. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., отм., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.);

2. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., отм., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.);

3. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г., бр. 62 от 2014 г., в сила от учебната 2014/2015 г.) обобщава и изпраща на хартиен и електронен носител до ЦКОКУО справки по образец, утвърден със заповед на министъра на образованието и науката, за всички зрелостници, които са заявили желание да бъдат допуснати до държавни зрелостни изпити, за зрелостниците със специални образователни потребности от специалните училища, заявили желание да бъдат

допуснати до държавни зрелостни изпити, за разпределението на зрелостниците по сгради и зали и за учениците, които не са допуснати до държавни зрелостни изпити;

4. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) предлага на началника на РИО за утвърждаване списък на подходящи сгради и зали в тях;

5. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., изм. и доп., бр. 79 от 2008 г., в сила от 9.09.2008 г., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) изисква от директорите на училищата в региона предложения за квестори, за учители консултанти по чужд език и за зрелостниците със специални образователни потребности, като сред тях следва да има и педагози, владеещи брайл или жестомимика и за оценители - правоспособни учители по съответния учебен предмет, които го преподават към момента на подаване на предложението;

6. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., изм. и доп., бр. 79 от 2008 г., в сила от 9.09.2008 г., изм., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г., бр. 62 от 2014 г., в сила от учебната 2014/2015 г.) след съгласуване с експерт по съответния предмет или културнообразователна област в РИО изпраща в МОН списък на предложените оценители и предлага на началника на РИО за утвърждаване списък на разпределените в съответните училища квестори и учители консултанти по чужд език и за зрелостниците със специални образователни потребности, включително педагозите, владеещи брайл или жестомимика;

7. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.);

8. (доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) писмено уведомява директорите на училищата, в които се провеждат държавни зрелостни изпити, за утвърдените учители-консултанти и квестори, както и директорите на училищата в региона за утвърдените оценители;

9. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., доп., бр. 79 от 2008 г., в сила от 9.09.2008 г., изм., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) предава на директорите на училищата, в които се провеждат държавни зрелостни изпити, утвърдените списъци с разпределението на квесторите (квестори не могат да бъдат учители от училището, в което се провеждат държавни зрелостни изпити), на учителите консултанти по чужд език и за зрелостниците със специални образователни потребности и на зрелостниците, както и изпитните комплекти, изпитните материали за зрелостниците със специални образователни потребности и помощните материали;

10. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.);

11. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) предлага на началника на РИО за утвърждаване списък на зрелостниците по изпитни сгради и зали.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., изм. и доп., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) Регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити получава с приемно-предавателен протокол изпитните материали за зрелостниците със специални образователни потребности, помощните материали, съхранява ги в съответствие с правилата за информационна сигурност и ги предава на директорите на училищата, в които се провежда съответният държавен зрелостен изпит.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., бр. 79 от 2008 г., в сила от 9.09.2008 г.) След приключване на изпитния ден регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити приема от директора на училището, в което се провеждат държавните зрелостни изпити, пликовете с изпитните работи и справка за броя на явилите се и неявилите се зрелостници и ги предава с приемателно-предавателен протокол на комисията по засекретяване на изпитните работи.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) Регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити приема от ЦКОКУО окончателните протоколи с изпитните резултати. В случай на

констатирано техническо несъответствие между оценката на изпитната работа и оценката в протокола комисията нанася съответната поправка в протокола, за което писмено уведомява ЦКОКУО.

(6) (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.).

(7) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) Регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити предава на директорите на училищата, в които са се обучавали зрелостниците, копия от окончателните протоколи с изпитните резултати и оценените изпитни работи на зрелостниците, а оригиналните окончателни протоколи с изпитните резултати предава на началника на РИО.

Чл. 21. (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.).

Раздел IV

Организация и провеждане на държавните зрелостни изпити на училищно равнище

Чл. 22. Директорът на училището, в което се осъществява обучение в XII клас:

1. със заповед назначава училищна зрелостна комисия;
2. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г., бр. 62 от 2014 г., в сила от учебната 2014/2015 г.) организира и контролира приемането на заявленията на зрелостниците за допускане до държавни зрелостни изпити и издаването на служебните бележки за подадено заявление за допускане до държавни зрелостни изпити и за кандидат, допуснат до държавни зрелостни изпити, по образец, утвърден със заповед на министъра на образованието и науката;
3. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г., бр. 62 от 2014 г., в сила от учебната 2014/2015 г.) обобщава и предава на регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити справка за зрелостниците, които са заявили желание за допускане до държавен зрелостен изпит, по образец, утвърден от министъра на образованието и науката, на хартиен и магнитен носител, включително и за зрелостниците със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания;
4. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г., бр. 62 от 2014 г., в сила от учебната 2014/2015 г.) обобщава и предава на регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити списък на зрелостниците, които не са допуснати до държавни зрелостни изпити по образец, утвърден със заповед на министъра на образованието и науката;
5. (изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., изм., бр. 79 от 2008 г., в сила от 9.09.2008 г., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) изпраща до регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити предложения за квестори (квестори не може да бъдат учители, които имат правоспособност по съответния учебен предмет и/или преподават предмета, а на държавни зрелостни изпити по чужд език - и учители, които преподават предмета на съответния чужд език), за дежурство по време на държавните зрелостни изпити и издава заповед на утвърдените от тях, с която определя времето и мястото на дежурството им;
6. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) приема от регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити с приемно-предавателен протокол копия от окончателните протоколи с изпитните резултати и ги съхранява в съответствие с чл. 5;
7. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) приема от регионалната комисия за организиране и

провеждане на държавните зрелостни изпити с приемно-предавателен протокол оценените изпитни работи и ги съхранява в съответствие с чл. 5;

8. (изм. - ДВ, бр. 79 от 2008 г., в сила от 9.09.2008 г.) определя тридневен срок след получаване на копие от окончателните протоколи с изпитните резултати и оценените изпитни работи, в който зрелостниците лично може да се запознаят със своите оценени изпитни работи срещу документ за самоличност в присъствието на представители на училищната зрелостна комисия.

Чл. 23. (1) Директорът на училището, в което се провежда държавен зрелостен изпит:

1. (изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., изм., бр. 79 от 2008 г., в сила от 9.09.2008 г.) изпраща предложения до регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити за квестори и за учители - консултанти по чужд език и за зрелостниците със специални образователни потребности, включително и педагози, владеещи брайл или жестомимика, и издава заповед, с която определя времето и мястото за дежурството на утвърдените от тях по време на държавните зрелостни изпити;

2. със заповед определя учителите и служителите, които участват в организирането и провеждането на държавния зрелостен изпит;

3. осигурява необходимата техника за осъществяване на двоен аудиозапис за зрелостниците със специални образователни потребности, които ще се явяват на устни държавни зрелостни изпити;

4. (изм. - ДВ, бр. 79 от 2008 г., в сила от 9.09.2008 г., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) осигурява необходимата техника за прослушване на записа за компонента "Слушане с разбиране" на държавния зрелостен изпит по чужд език и техника за размножаване;

5. осигурява необходимите стаи на учителите-консултанти;

6. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) получава от регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити:

а) (доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) списъците с имената на зрелостниците, които ще полагат държавни зрелостни изпити в училището, и разпределението им по учебни предмети или цикъл от учебни предмети и зали;

б) списъците с имената на квесторите, разпределението им по зали и инструктаж за тях;

в) (доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) списък с имената на учителите-консултанти и инструктаж за тях;

7. (нова - ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г., изм., бр. 62 от 2014 г., в сила от учебната 2014/2015 г.) организира отпечатването на документите, утвърдени със заповед на министъра на образованието и науката, както и издаването на други документи, свързани с организирането и провеждането на държавните зрелостни изпити;

8. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., предишна т. 7, изм., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) получава от председателя на регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити изпитните материали за зрелостниците със специални образователни потребности и помощните материали по съответния учебен предмет или цикъл от учебни предмети с приемателно-предавателен протокол и ги съхранява в съответствие с правилата за информационна сигурност.

(2) Директорът в деня на изпита:

1. (нова - ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) организира изтеглянето на изпитните материали по електронен път и осигурява вярното им и точно размножаване при спазване на Правилата за информационна сигурност;

2. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., предишна т. 1, изм., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г., бр. 62 от 2014 г., в сила от учебната 2014/2015 г.) уведомява квесторите за разпределението им по зали, предоставя им в писмен вид срещу подпис инструктаж за квестора и инструктаж за зрелостника, утвърдени със заповед на министъра на образованието и науката, списък на зрелостниците в съответната зала, изпитните материали, помощните материали, консумативите и документите по съответния учебен предмет или цикъл от учебни предмети;

3. (нова - ДВ, бр. 74 от 2007 г., предишна т. 2, изм., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г., бр. 62 от 2014 г., в сила от учебната 2014/2015 г.) предоставя на учителите консултанти в писмен вид срещу подпис инструктаж, утвърден със заповед на министъра на образованието и науката;

4. (предишна т. 2 - ДВ, бр. 74 от 2007 г., предишна т. 3, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) организира и контролира допускането на зрелостниците в сградата не по-рано от 30 минути преди началото на изпита;

5. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 74 от 2007 г., предишна т. 4, изм., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) приема от квесторите протоколите за провеждане на държавния зрелостен изпит и изпитните работи на явилите се зрелостници, както и изпитните комплекти и помощните материали на неявилите се зрелостници;

6. (предишна т. 4, изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., бр. 79 от 2008 г., в сила от 9.09.2008 г., предишна т. 5, изм., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) предава с приемно-предавателен протокол на регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити пликите с изпитните работи, справка за броя на явилите се и неявилите се зрелостници по всеки учебен предмет;

7. (нова - ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) организира дешифрирането на изпитните работи на зрелостниците с нарушено зрение от брайлов на обикновен шрифт от учителите консултанти, владеещи брайл.

(3) Директорът на училището издава служебни бележки на квесторите и учителите-консултанти за дежурството им по време на държавния зрелостен изпит.

(4) (Нова - ДВ, бр. 79 от 2008 г., в сила от 9.09.2008 г.) Организира и контролира работата на квесторите и учителите консултанти, отговаря за протичането на изпита и попълването на документацията от изпитния ден.

Чл. 24. Училищната зрелостна комисия:

1. съставя и подписва протокол за допуснатите до държавни зрелостни изпити ученици;

2. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) приема заявленията на зрелостниците за допускане до държавни зрелостни изпити и им издава служебни бележки за подадено заявление за допускане до държавни зрелостни изпити и за кандидат, допуснат до държавни зрелостни изпити;

3. (доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) приема от директора на училището протоколите с изпитните резултати и изпитните работи, като организира и контролира запознаването на зрелостниците с тях;

4. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) организира издаването на дипломи за завършено средно образование и удостоверения за завършен гимназиален етап.

Чл. 25. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) Квесторите изпълняват своите задължения в съответствие с инструктажа, предоставен им от директора на училището.

Чл. 26. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., изм., бр. 79 от 2008 г., в сила от 9.09.2008 г., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) Учителят консултант по чужд език се запознава с изпитния материал непосредствено след обявяването на изпитния вариант само при възникнали проблеми със записа на текста за компонента "Слушане и разбиране".

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) Учителят консултант изпълнява своите задължения в съответствие с инструктажа, предоставен му от директора на училището.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.).

(4) (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.).

(5) (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.).

(6) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., отм., бр. 79 от 2008 г., в сила от 9.09.2008 г.).

(7) Учителят-консултант няма право да ползва мобилни комуникационни средства в изпитна зала и да напуска сградата до приключване на изпитния ден.

Чл. 27. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) Зрелостникът подава заявление за допускане до държавни зрелостни изпити и получава служебни бележки за подадено заявление за допускане до държавни зрелостни изпити и за кандидат, допуснат до държавни зрелостни изпити.

(2) Зрелостникът е длъжен да се яви в определеното училище с документ за самоличност и служебната бележка за допускане до държавни зрелостни изпити не по-късно от 30 минути преди началото на държавния зрелостен изпит.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) В зависимост от учебния предмет или цикъла от учебни предмети, по който полага държавен зрелостен изпит, зрелостникът носи:

1. (изм. - ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) линия, пергел, триъгълник, черен химикал, молив, гума и непрограмируем калкулатор, ако е разрешено в учебно-изпитната програма, а зрелостниците с нарушено зрение и брайлова машина, преносим компютър с брайлов дисплей, брайлови прибори за чертане, техническо средство за уголемяване на шрифта при работа с компютър и оптични средства;

2. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.);

3. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.).

(4) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) Зрелостникът изслушва инструктаж за задълженията си по време на държавния зрелостен изпит, както и за изискванията за анонимност на изпитната работа.

(5) Зрелостникът получава от квестора:

1. изпитния материал;

2. (изм. - ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.) изпитен комплект и/или листове за белова и чернова, където е необходимо;

3. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г., бр. 62 от 2014 г., в сила от учебната 2014/2015 г.) голям плик за изпитната работа и малък плик за идентификационна бланка по образец, утвърден със заповед на министъра на образованието и науката, която се попълва собственооръчно;

4. (отм. - ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.).

Чл. 28. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) Зрелостниците със специални образователни потребности, които не могат да положат писмен изпит, полагат устни държавни зрелостни изпити след представяне на медицински документ от районна експертна лекарска консултативна комисия.

(2) Изпитните материали за зрелостници с нарушено зрение, които са обучавани на брайлов шрифт, се адаптират на брайлов шрифт, а за слабовиждащи зрелостници - на уголемен шрифт.

(3) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., изм., бр. 79 от 2008 г., в сила от 9.09.2008 г.) Времетраенето на държавните зрелостни изпити за зрелостници със специални образователни потребности се увеличава със 120 минути от предвиденото време за съответния учебен предмет или цикъл от учебни предмети.

(4) Квесторите и учителите-консултанти при провеждането на устните и писмените държавни зрелостни изпити за ученици с увреден слух или нарушено зрение трябва да владеят съответно жестомимична реч или брайл.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. "Зрелостници" по смисъла на тази наредба са учениците, които завършват успешно XII клас в годината на полагаането на държавните зрелостни изпити, и лицата, които имат право да ги положат съгласно чл. 9, ал. 2.

§ 2. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.) Всички справки, относно организацията и провеждането на държавните зрелостни изпити, се подготвят на хартиен и магнитен носител.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 3. (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г., бр. 62 от 2014 г., в сила от учебната 2014/2015 г.) Министърът на образованието и науката издава заповед за графика на дейностите по организацията и провеждането на държавните зрелостни изпити за учениците, които завършват XII клас през учебната 2003 - 2004 г. и ги полагат по реда на § 5, ал. 2 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за народната просвета (ДВ, бр. 40 от 2004 г.) в тридневен срок от обнародването на тази наредба.

§ 4. (Изм. - ДВ, бр. 79 от 2008 г., в сила от 9.09.2008 г.) Наредбата се издава на основание чл. 24, ал. 13 от Закона за народната просвета и отменя Инструкция № 1 за реда и организацията за провеждане на държавните зрелостни изпити (ДВ, бр. 39 от 2003 г.) и глава трета от Наредба № 3 за системата за оценяване (ДВ, бр. 39 от 2003 г.).

§ 5. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

НАРЕДБА за изменение и допълнение на Наредба № 3 от 2004 г. за организацията и провеждането на държавните зрелостни изпити
(ДВ, бр. 58 от 2011 г., в сила от 29.07.2011 г.)

.....
§ 14. Навсякъде в текста думите "министъра на образованието и науката", "министърът на образованието и науката", "Министерството на образованието и науката" и "(МОН)" се заменят съответно с "министъра на образованието, младежта и науката", "министърът на образованието, младежта и науката", "Министерството на образованието, младежта и науката" и "(МОМН)".

§ 15. Навсякъде в текста думите "Центъра за контрол и оценка на качеството на образование", "Центърът за контрол и оценка на качеството на образование" и "(ЦКОКО)" се заменят съответно с "Центъра за контрол и оценка на качеството на училищното образование", "Центърът за контрол и оценка на качеството на училищното образование" и "(ЦКОКУО)".

.....
НАРЕДБА за изменение и допълнение на Наредба № 3 от 2004 г. за организацията и провеждането на държавните зрелостни изпити
(ДВ, бр. 62 от 2014 г., в сила от учебната 2014/2015 г.)

.....
§ 2. Навсякъде в наредбата думите "министъра на образованието, младежта и науката", "министърът на образованието, младежта и науката", "Министерството на образованието, младежта и науката" и "(МОМН)" се заменят съответно с "министъра на

образованието и науката", "министърът на образованието и науката", "Министерството на образованието и науката" и "МОН".

.....

Приложение № 1

към чл. 4, ал. 3

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.,
в сила от 14.09.2007 г.)

Приложение № 2

към чл. 9, ал. 1

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.,
в сила от 14.09.2007 г.)

Приложение № 3

към чл. 20, ал. 2, т. 1

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.,
в сила от 14.09.2007 г.)

Приложение № 4

към чл. 20, ал. 2, т. 3

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.,
в сила от 14.09.2007 г.)

Приложение № 4а

към чл. 20, ал. 2, т. 3

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.,
в сила от 14.09.2007 г.)

Приложение № 4б

към чл. 20, ал. 2, т. 3

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.,
в сила от 14.09.2007 г.)

Приложение № 5

към чл. 22, т. 2

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.,
в сила от 14.09.2007 г.)

Приложение № 6

към чл. 22, т. 2

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.,
в сила от 14.09.2007 г.)

Приложение № 7

към чл. 22, т. 3

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.,
в сила от 14.09.2007 г.)

Приложение № 7а

към чл. 22, т. 3

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.,
в сила от 14.09.2007 г.)

Приложение № 7б

към чл. 22, т. 4

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.,
в сила от 14.09.2007 г.)

Приложение № 8

към чл. 23, ал. 2, т. 1

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.,
в сила от 14.09.2007 г.)

Приложение № 9

към чл. 27, ал. 4

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.,
в сила от 14.09.2007 г.)

Приложение № 10

към чл. 27, ал. 5

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г.,
в сила от 14.09.2007 г.)